

Specialtandlægeuddannelsen

Sundhedsstyrelsen

Maj 2013

Indledning	3
Organisering af specialtandlægeuddannelsen	3
Opbygning af specialtandlægeuddannelsen	3
Introduktionsuddannelsen	3
Hoveduddannelsen	4
Uddannelsesprogram	4
Uddannelsesplan	4
Nøglepersoner i den daglige videreuddannelse	4
Uddannelsesansvarlig specialtandlæge	4
Hovedvejleder	5
Daglig klinisk vejleder	5
De obligatoriske kurser	5
De syv lægeroller	6
Evaluering af uddannelsesstedet	6
Inspektorordningen	6

Indledning

Denne oversigt er tænkt som en introduktion til den tandlægelige videreuddannelse og er et supplement til den specialespecifikke målbeskrivelse og dokumentationsdelen, der udarbejdes af de videnskabelige selskaber og godkendes af Sundhedsstyrelsen.

Lovgrundlaget for specialtandlægeuddannelsen er beskrevet i Bekendtgørelse nr. 1020 af 26/08/2010 om uddannelse af specialtandlæger og Bekendtgørelse nr. 1246 af 24/10/2007 om specialtandlæger. Herudover har Sundhedsstyrelsen udarbejdet en række vejledninger vedrørende specialtandlægeuddannelsen.

Organisering af specialtandlægeuddannelsen

Det overordnede ansvar for den tandlægelige videreuddannelse ligger hos Sundhedsstyrelsen og Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse. Sundhedsstyrelsen er en styrelse under sundhedsministeren. Styrelsen bistår ministeren med den centrale forvaltning af sundhedsmæssige anliggender jf. kapitel 66 i Sundhedsloven.

Sundhedsstyrelsen er autorisationsmyndighed og ansvarlig for de overordnede faglige rammer for videreuddannelsen. Styrelsen fastsætter og udmelder dimensionering af videreuddannelsen og opstiller krav til indhold og mål for videreuddannelsen samt påser, at der sker fortløbende vurderinger, tilpasninger og justeringer af uddannelsen.

Det Nationale Råd for Tandlægers Videreuddannelse rådgiver på overordnet og principielt niveau de centrale sundhedsmyndigheder i spørgsmål om tandlægers videreuddannelse jf. Bekendtgørelse nr. 1255 af 25/10/2007 om opgaver og forretningsorden for det nationale råd for tandlægers videreuddannelse. Rådet rådgiver Sundhedsstyrelsen om dimensionering af den tandlægelige videreuddannelse, om oprettelse og nedlæggelse af specialer, ændring af videreuddannelsernes længde og indhold, overordnede retningslinjer for udstedelse af tilladelser og specialtandlægeanerkendelser samt retningslinjer for dispensationer.

Ansvar for at gennemføre den tandlægelige videreuddannelse ligger decentralt hos regionerne og de to odontologiske institutter, som administrerer videreuddannelsen i henhold til gældende love, bekendtgørelser og vejledninger.

Det decentrale niveau for tandlægelig videreuddannelse består af de af Sundhedsstyrelsen godkendte uddannelsesafdelinger på hospitalerne og de odontologiske institutter. Uddannelsesafdelingerne har en væsentlig funktion i planlægningen og gennemførelsen af den tandlægelige videreuddannelse.

Opbygning af specialtandlægeuddannelsen

Den tandlægelige videreuddannelse består af en 1-årig praktisk oplæring hos en tandlæge med tilladelse til selvstændigt virke og specialtandlægeuddannelsen. Gennemførelse af den praktiske oplæring er en forudsætning for at opnå tilladelse til selvstændigt virke og giver sammen med mindst to års beskæftigelse med praktisk-klinisk odontologi mulighed for efterfølgende at påbegynde en specialtandlægeuddannelse. Uddannelsen giver praktisk og teoretisk kompetence på specialtandlægeniveau inden for ét af de 2 tandlægelige specialer. Sundhedsstyrelsen godkender uddannelsesafdelingerne bl.a. på baggrund af de udfærdigede uddannelsesprogrammer.

Introduktionsuddannelsen

Introduktionsuddannelsen tjener som introduktion til specialet og gennemføres i henhold til et uddannelsesprogram baseret på målbeskrivelsen for introduktionsuddannelsen. Introduktionsuddannelsen er hhv. 4 måneder og 1 år for de to specialtandlægeuddannelser henholdsvis ortodonti samt tand-, mund- og kæbekirurgi (TMK).

Hoveduddannelsen

Hoveduddannelsen i specialet tilsligter, at man får en bred og grundig indføring og uddannelse i specialet. I hoveduddannelsen erhverves de kompetencer, der er beskrevet i målbeskrivelsen. Hoveduddannelsen er hhv. 2 år og 8 måneder og 4 år for de to specialer henholdsvis ortodonti samt TMK.

Uddannelsesprogram

Uddannelsesprogrammer udarbejdes på baggrund af den specialespecifikke del af målbeskrivelserne for henholdsvis introduktions- og hoveduddannelse jf. Vejledning nr. 9318/2012 om uddannelsesprogrammer i den tandlægelige videreuddannelse. Et uddannelsesprogram refererer til den konkrete udmøntning af målbeskrivelsen på det enkelte uddannelsessted. Under udarbejdelsen koordineres bidragene fra de uddannelsessteder, der indgår i uddannelsesforløbet.

Det er de godkendte uddannelsesafdelinger, der sikrer, at der udarbejdes et uddannelsesprogram.

Uddannelsesplan

En individuel uddannelsesplan er den konkrete udmøntning af uddannelsesprogrammet for den enkelte tandlæge i et videreuddannelsesforløb, jf. Vejledning nr. 9319/2012 om kompetencevurdering i den tandlægelige videreuddannelse, og skal understøtte kompetenceudviklingen. Den individuelle uddannelsesplan udarbejdes i et samarbejde mellem den uddannelsessøgende tandlæge og vejleder (ansættelsesstedet), og udgør den konkrete uddannelsesplanlægning for den enkelte uddannelsessøgende tandlæge. I uddannelsesplanen indgår hvornår og hvordan kompetencerne erhverves på det enkelte uddannelsessted, herunder også angivelse af eventuelle kurser og fokuserede ophold.

Uddannelsesplanen er et dynamisk værktøj, og ansættelsesstedet og den uddannelsessøgende tandlæge har et fælles ansvar for at uddannelsesplanen løbende udvikles og justeres. Mindre justeringer af uddannelsesplanen kan aftales mundtligt mellem den uddannelsessøgende og vejleder.

Nøglepersoner i den daglige videreuddannelse

Den uddannelsesansvarlige specialtandlæge, hovedvejleder og daglige kliniske vejledere har ansvaret for, at uddannelsen bliver gennemført i henhold til afdelingens uddannelsesprogram og gældende retningslinjer. Endvidere gælder det, at enhver videreuddannelsessøgende tandlæge har pligt til at medvirke i afdelingens uddannelsesmiljø.

Uddannelsesansvarlig specialtandlæge

Den administrative funktion af specialtandlægeuddannelsen varetages på uddannelsesafdelingerne af en uddannelsesansvarlig specialtandlæge, der er ansat med et særligt ansvar for videreuddannelsen beskrevet i en funktionsbeskrivelse. Den uddannelsesansvarlige specialtandlæge refererer sædvanligvis til afdelingens ledelse.

Den uddannelsesansvarlige specialtandlæge vil almindeligvis have følgende arbejdsopgaver

- Overordnet sikre læringsmiljøet i afdelingen.
- Sikre at der forefindes uddannelsesprogrammer for afdelingens typer af uddannelsesstillinger.
- Sikre at der bliver udarbejdet en uddannelsesplan for den uddannelsessøgende.
- Sikre videreførelse af den uddannelsesmæssige status ved skift af hovedvejledere i uddannelsesforløbet.
- Planlægge og sikre program for introduktion i afdelingen.
- Sikre at enhver uddannelsessøgende tildeles en hovedvejleder.
- Engagere og instruerer daglige kliniske vejledere.

- Deltage i håndteringen af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb.
- Sikre at opnåede kompetencer bliver attesteret.
- Sikre at evaluering af uddannelsen udføres.
- Give afdelingen feedback på uddannelsen, iværksætte og gennemføre kvalitetsudviklingsarbejde.

Hovedvejleder

Den uddannelsesansvarlige specialtandlæge kan fungere som hovedvejleder. Hvis der er flere uddannelsessøgende tandlæger sørger den uddannelsesansvarlige specialtandlæge for, at alle uddannelsessøgende tandlæger i en afdeling har en hovedvejleder. Hovedvejlederen har en helt central rolle og pålægges ansvar for den praktiske gennemførelse af én eller flere uddannelsessøgendes forløb i afdelingen.

Følgende arbejdsopgaver indgår almindeligvis i hovedvejlederens funktion:

- Sætte sig grundigt ind i uddannelsesprogrammet for det gældende uddannelsesforløb.
- Udarbejde en uddannelsesplan sammen med den uddannelsessøgende for uddannelsesforløbet i afdelingen.
- Sikre at uddannelsesplanen bliver gennemført.
- Sikre løbende justering af uddannelsesplanen.
- Informere daglige kliniske vejledere om uddannelsesplanen.
- Yde daglig klinisk vejledning og give feedback.
- Gennemføre fortløbende vejledersamtaler.
- Inddrage den uddannelsesansvarlige specialtandlæge i uhensigtsmæssige uddannelsesforløb.
- Kompetencevurdering af enkelte kompetencer.
- Attestere at kompetencer er opnået.

Daglig klinisk vejleder

Vejledning af den uddannelsessøgende kan og bør almindeligvis ikke varetages af en enkelt person. I den daglige arbejdsituation har hver ansat tandlæge et ansvar som vejleder. Den daglige kliniske vejleder kan kompetencevurdere og attestere opnåelsen af enkeltkompetencer for de uddannelsessøgende tandlæger og efterfølgende rapportere dette til hovedvejleder.

Arbejdsopgaver for den daglige kliniske vejleder er bl.a.:

- Holde sig orienteret om uddannelsesplaner for afdelingens uddannelsessøgende tandlæger.
- Yde daglig klinisk vejledning og give feedback
- Kompetencevurdere enkelte kompetencer eller delkompetencer og rapportere til hovedvejleder

De obligatoriske kurser

I henhold til § 10 i Sundhedsstyrelsens Bekendtgørelse nr. 1020 af 26/08/2010 om uddannelse af specialtandlæger indgår et teoretisk uddannelsesprogram Et kursus er en struktureret uddannelsesaktivitet, som supplement til læring i det daglige arbejde.

Kurserne er primært rettet mod kompetencer, der anses for vanskelige at opnå for den enkelte uddannelsessøgende tandlæge i det daglige kliniske arbejde, f.eks. sjældne sygdomme, teori, der svært tilgængelig, vanskelig at udføre i praksis eller hvor det er nødvendigt at opøve kompetencer gennem træning.

Kurserne kan afvikles både regionalt og nationalt. Rammerne for kurserne beskrives i Vejledning for de specialespecifikke kurser i speciallægeuddannelsen.

De syv lægeroller

I den tandlægelige videreuddannelse anvendes de syv lægeroller: Medicinsk ekspert/lægefaglig, kommunikator, samarbejder, administrator/leder/organisator, sundhedsfremmer, akademiker og professionel. De nævnte roller (kompetenceområder) udgør den flerhed af funktioner, som specialtandlægen skal mestre. For introduktion til de 7 roller henvises til [Den generelle del af målbeskrivelsen](#)

Evaluering af uddannelsesstedet

Det forventes at de uddannelsesgivende afdelinger løbende evaluerer hvorvidt de lever op til uddannelsesforpligtelsen og om den uddannelsessøgende tandlæge får et tilstrækkeligt udbytte af forløbet. Af [Vejledning om uddannelsesprogrammer i den tandlægelige videreuddannelse](#) fremgår, at afdelingernes uddannelsesprogram skal indeholde en kort beskrivelse af, hvordan den uddannelsessøgende tandlæge skal evaluere uddannelsesprogram, uddannelsesplan samt de enkelte uddannelsessteder og deres læringsrammer.

Inspektorordningen

Inspektorordningen har til formål at bidrage til kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af den tandlægelige og lægelige videreuddannelse. Dette skal bl.a. ske i forbindelse med et inspektorbesøg, hvor en afdeling inden besøget foretager en vurdering af uddannelsesforholdene og efter besøget følger op på aftalte indsatsområder.

Ved inspektorbesøget vurderer inspektorerne kvaliteten af varetagelsen af videreuddannelsen samt bidrager til facilitering af uddannelsen bl.a. gennem formidling af gode erfaringer og råd til afdelingen samt forslag til ændringer i rutiner og uddannelsesmiljø. Afdelinger med uddannelsesmæssige svagheder og problemer besøges hyppigere. Inspektorernes anbefalinger efter besøget, vil sammen med Sundhedsstyrelsens vurdering, være bestemmende for tidshorizonten mellem besøgene.

Til Inspektorordningen er tilknyttet en følgegruppe, der løbende medvirker i udvikling af ordningen. Inspektorordningen administreres af Sundhedsstyrelsens Enhed for Uddannelse og Autorisation, og yderligere oplysninger om Inspektorordningen kan findes på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#).